

	Центрально український державний університет імені Володимир а Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни «Спеціальна психологія»			
		Статус дисципліни обов'язковий компонент (цикл загальної чи фахової підготовки)			
Галузь знань		01 Освіта/Педагогіка			
Спеціальність		016.02 Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка)			
Освітня програма		Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка і логопедія)			
Рівень вищої освіти		Бакалавр			
Форма навчання		Денна			
Курс		3			
Семестр		4			
Обсяг дисципліни		Кредити	3	Години	90
		Лекційні			16
		Практичні/семінарські			16
		Лабораторні			
		Самостійна робота			58
Семестровий контроль		Екзамен			
Викладач		Рацул Олександр Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної освіти			
Контактна інформація		ratsulkafedra@gmail.com			
Кафедра		Спеціальної освіти			
Факультет		Освітніх наук та мистецтв			
Предмет навчання		Предметом вивчення дисципліни «Спеціальна психологія» є закономірності психічного розвитку, пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та особливості особистісного становлення дітей з різними видами порушень психофізичного розвитку, а також психологічні умови та механізми їх навчання, виховання, соціалізації та корекційно-розвиткової підтримки.			
Мета		Метою викладання дисципліни «Спеціальна психологія» є формування у студентів системи знань про психологічні особливості розвитку, навчання та соціалізації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, розвиток умінь застосовувати психологічні знання у майбутній професійній діяльності в галузі спеціальної освіти та корекційної психопедагогіки.			
Компетентності		Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Загальні: ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.			

	ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК-7. Здатність до навчання, оволодіння сучасними знаннями та самостійного їх здобуття. ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) <i>Спеціальні:</i> СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами. СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами. СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення. СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності. СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження. СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
Програмні результати	РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань. РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей. РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів. РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з ООП. РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб. РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами. РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги відповідно до рівня розвитку і функціонування дитини з ООП.
Зміст дисципліни	Розділ 1. Вступ до спеціальної психології

Тема 1. Предмет, завдання та методи спеціальної психології

- Лекція (2 год.) – розкриття предмету та завдань курсу, основні методи спеціальної психології, взаємозв'язок із педагогікою та медициною.
- Практичне заняття (2 год.) – аналіз прикладів практичного застосування спеціальної психології у професійній діяльності педагога-дефектолога.

Тема 2. Історія розвитку спеціальної психології

- Лекція (2 год.) – становлення і розвиток спеціальної психології у світі та в Україні, внесок видатних учених.
- Практичне заняття (2 год.) – підготовка студентами повідомлень про ключові постаті та етапи розвитку науки, дискусія.

Розділ 2. Психологічні особливості розвитку дітей з різними порушеннями**Тема 3. Психологія дітей із сенсорними порушеннями**

- Лекція (2 год.) – особливості розвитку дітей із порушеннями слуху та зору, специфіка пізнавальної діяльності та комунікації.
- Практичне заняття (2 год.) – робота з описами випадків дітей із сенсорними порушеннями, визначення їхніх психологічних характеристик.

Тема 4. Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями

- Лекція (2 год.) – характеристика когнітивного та особистісного розвитку при різних ступенях інтелектуальних порушень.
- Практичне заняття (2 год.) – аналіз психолого-педагогічних характеристик дітей, формулювання рекомендацій для педагогів.

Тема 5. Психологія дітей із мовленнєвими порушеннями

- Лекція (2 год.) – вплив мовленнєвих порушень на пізнавальну діяльність, емоційний розвиток та соціальну адаптацію.
- Практичне заняття (2 год.) – ознайомлення з методиками діагностики мовленнєвих порушень, інтерпретація результатів.

Тема 6. Психологія дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

- Лекція (2 год.) – особливості психічного розвитку, емоційно-вольової сфери та соціалізації дітей з руховими порушеннями.
- Практичне заняття (2 год.) – аналіз відео- та текстових кейсів, визначення труднощів у навчанні та соціальній адаптації.

Розділ 3. Емоційний розвиток та соціалізація дітей з ООП**Тема 7. Емоційно-вольова сфера та поведінкові особливості дітей з ООП**

- Лекція (2 год.) – психологічні механізми формування емоцій та поведінки, типові труднощі у дітей з ООП.
- Практичне заняття (2 год.) – аналіз випадків проблемної поведінки, розробка шляхів психологічної підтримки.

Тема 8. Соціалізація та психологічний супровід дітей з ООП

- Лекція (2 год.) – психологічні основи соціалізації, роль сім'ї, педагогів та фахівців у супроводі дітей з ООП.
- Практичне заняття (2 год.) – моделювання роботи команди фахівців, складання індивідуальних карт психолого-педагогічного супроводу.

Критерії оцінювання роботи студентів	Розподіл балів, які отримують студенти $7 \text{ с.} \times 5 = 35 \text{ б.} + \text{ІТЗ } 25 \text{ б.} = 60 \text{ б.} + \text{екзамен } 40 \text{ б.} = 100 \text{ б.}$ Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів: <i>Критеріями оцінки усної відповіді на семінарських заняттях є:</i> • повнота розкриття питання; • логіка викладання, культура мовлення; • емоційність та переконаність; • використання основної та додаткової літератури; • аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; <i>Максимальний бал оцінки рівня знань з теми під час усного опитування на семінарському занятті – 5 балів:</i> • 5 б. - знання є глибокими, міцними, узагальненими, системними; студент вміє застосовувати знання творчо, його відповідь характеризує вміння самостійно оцінювати різноманітні педагогічні ситуації, явища, концепції та теорії, виявляти й відстоювати особисту позицію; вдало ілюструє теоретичні положення; • 4 б. - студент знає ознаки педагогічних понять, явищ, закономірностей, усвідомлює зв'язки між ними, самостійно застосовує знання в стандартних і нестандартних ситуаціях, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки; відповідь повна, правильна; інколи допускає незначні помилки у відповідях; • 3 б. – студент знає найсуттєвіші істотні ознаки педагогічних понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки; відповідь повна, правильна, хоча їй бракує власних суджень; допускає незначні помилки у відповідях і під час виконання практичних завдань; • 2 б. - відповідь при відтворенні матеріалу елементарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Наведені приклади не отримують достатньо глибокого педагогічного аналізу, що свідчить про низький рівень сформованості дослідницьких умінь. • 1 б. – студент демонструє репродуктивне відтворення матеріалу курсу під час доповіді, або робить доповнення під час обговорення питань; студент робить незначні доповнення під час обговорення питань семінарського заняття. <i>Максимальний бал оцінки за виконане науково-дослідне завдання – 25 балів.</i> Виконання науково-дослідного завдання має на меті розвиток навичок професійного самовдосконалення. При визначенні оцінки застосовуються наступні критерії: • актуальність обраної проблеми дослідження, належна обґрунтованість актуальності; • відповідність вимогам • повнота розкриття проблеми; • логічність викладу матеріалу, співвідношення фактів і висновків, чіткість розкриття головної думки, переконливість висновків; • дотримання наукового стилю викладу матеріалу; • наявність правильних посилань на першоджерела;
--	--

	достатня кількість літератури у списку, її відповідність текстовим посиланням. 25 балів - Обрана актуальна для сучасної педагогічної науки і практики тема дослідження. Досить переконливо обґрунтована її актуальність. Робота відповідає вимогам до структури такого роду наукових праць. Чітко сформульовані мета і завдання. Багата джерельна база, використані різноманітні інформаційні ресурси для опрацювання проблеми. Виклад матеріалу логічний, з посиланнями на першоджерела. Висновки відповідають змісту роботи. Студент дотримався вимог до наукового стилю викладу матеріалу та академічної доброчесності. 24-18 балів - Обрана актуальна для сучасної педагогічної науки і практики тема дослідження. Досить переконливо обґрунтована її актуальність. Робота відповідає вимогам до структури такого роду наукових праць. Чітко сформульовані мета і завдання роботи. Належна джерельна база, використані різноманітні інформаційні ресурси для опрацювання проблеми. Виклад матеріалу логічний, з посиланнями на першоджерела. Висновки відповідають змісту роботи. Студент не завжди дотримується вимог до наукового стилю викладу матеріалу. 17-13 балів – Обрана актуальна для сучасної педагогічної науки і практики тема дослідження. Недостатньо переконливо обґрунтована її актуальність. Робота не повністю відповідає вимогам до структури такого роду наукових праць. Мета і завдання частково відповідають темі роботи. Належна джерельна база, використані різноманітні інформаційні ресурси для опрацювання проблеми. Виклад матеріалу не завжди логічний, з посиланнями на першоджерела. Висновки не повністю відповідають змісту роботи. Студент часто не дотримується вимог до наукового стилю викладу матеріалу. 12–6 балів – ІНДЗ виконане самостійно, у змісті є спроба обґрунтування важливості теми; мета, завдання поверхнево сформульовані, наявний загальний зміст роботи, вказані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог. 5–1 бал – ІНДЗ виконане частково, обґрунтування вибору теми відсутнє; мета, завдання визначені не належним чином, зміст роботи не чітко розкритий, висновки носять описовий характер.
Політика курсу	Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».

	Студенти, викладачі мають дотримуватися ЕТИЧНИЙ КОДЕКС університетської спільноти в Центральнотукаїнському державному університеті імені Володимира Винниченка. <i>Академічна доброчесність.</i> Очікується, що ІТЗ студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. При використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання не користуються недозволеними засобами, самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. <i>Відвідування занять та поточний контроль.</i> Зараховуються бали, набрані при поточному опитуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентують виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Недопустимі під час вивчення навчальної дисципліни пропуски та запізнення без поважних причин на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання. <i>Підсумковий контроль.</i> Підсумковий/Семестровий контроль проводиться у формі екзамену у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Екзамен передбачає оцінку рівня засвоєння студентами навчального матеріалу та набування необхідних професійних вмінь на підставі оцінок, отриманих ними на практичних заняттях, самостійної та індивідуальної роботи. Перескладання екзамену відбувається у встановлений деканатом термін. Процедура перескладання екзамену включає в себе демонстрацію студентом-боржником теоретичних знань, практичних навичок і вмінь з певної теми курсу, що відображені у екзаменаційному білеті.
Інформаційне забезпечення	Офіційний сайт ЦДУ: http://www.kspu.kr.ua/ua/. http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html http://pidruchniki.ws/17530607/pedagogika/ponyattya_istoriyi_pedagogiki http://ebooktime.net/book_346.html http://eduknigi.com/ped_view.php?id=25 http://www.info-library.com.ua/books-text-466.html http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/Djurin/index.php http://jorigami.narod.ru/PPcorner/Classics/Komensky/Komensky_Ya_n_Amos_Velikaya_didakt_izbr.htm http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znphnpu/ZNtNDR/2008_28/9.htm 1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/average. 2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/education/average. 3. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua 4. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/ 5. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.osvita.com

	6. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://znannya.info 7. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fclid=IwARlwgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWAxQAWMTnMoGjlepbBQUXX47kRw_Z8Qc 8. Освіта України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita-ukrainy.com.ua Освіта UA [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua 9. Онлайн-курс «Права людини в освітньому просторі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : / Студія онлайн-освіти EdEra. Режим доступу: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about 10. Онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://shr.name/cTv6O 11. Освітній портал "Освіта.UA". http://osvita.ua 12. Освітня мережа України. www.ednu.kiev.ua 13. Освітній портал «Naurok.ua» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://naurok.com.ua, 14. Освітній портал «Vseosvita.ua» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://vseosvita.ua 15. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua 16. Е-бібліотека – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»: www.ussf.kiev.ua 17. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebam/ 18. Електронний браузер та тренажер МКФ. Режим доступу до ресурсу: https://stage.icfinedu.org/browser
Матеріально-технічне забезпечення	<i>Аудиторія теоретичного навчання, проєктор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали</i>